

1.

2. Życie Stanisława Przybyszewskiego jako przykład biografii młodopolskiego twórcy wyklętego

a. 1. Cele lekcji

i. a) Wiadomości

Uczeń:

- zapoznać się z sylwetką Stanisława Przybyszewskiego, jego biografią i twórczością,
- poznać pojęcie cyganerii artystycznej przełomu XIX i XX wieku, jej reprezentantów i głoszone ideały.

ii. b) Umiejętności

Uczeń potrafi:

- przedstawić twórczość Przybyszewskiego,
- powiązać tematykę utworu z ideologią głoszoną przez autora,
- scharakteryzować cyganerię artystyczną przełomu XIX i XX wieku.

b. 2. Metoda i forma pracy

Wykład, dyskusja, nauczanie sytuacyjne, praca analityczna z tekstami z podręcznika.

c. 3. Środki dydaktyczne

Egzemplarze podręcznika *Przeszłość to dziś* Jacka Kopcińskiego.

d. 4. Przebieg lekcji

i. a) Faza przygotowawcza

1. Sprawdzenie listy obecności.
2. Wykład dotyczący cyganerii młodopolskiej, w którym należy zwrócić uwagę m.in. na następujące fakty:
 - Na przełomie XIX i XX wieku najbardziej znanym miejscem cyganerii było paryskie środowisko artystyczne z siedzibą na wzgórzu Montmartre, a także różne restauracje, kawiarnie. Paryskie grupy artystyczne stały się wzorcem dla młodopolskich artystów.
 - W Polsce znanym ośrodkiem cyganerii był Kraków ze Stanisławem Przybyszewskim na czele.
 - Każde środowisko - lekarze, dziennikarze, malarze - miało swoje ulubione miejsca, gdzie się spotykano. Najpopularniejszym miejscem spotkań cyganerii była *Cukiernia Lwowska* Jana Michalika, mieszcząca się przy ul. Floriańskiej,

- Nieodzownymi atrybutami cyganerii były m.in. rozwiana peleryna, nieco podniszczony kapelusz, noce spędzane w kabaretach i kawiarniach przy kieliszku absyntu i filiżance mocnej kawy.

ii. b) Faza realizacyjna

1. Praca ze *Słownikiem pisarzy polskich*:

- informacje o Stanisławie Przybyszewskim:

- przywódca cyganerii krakowskiej,
- małżeństwo z Dagny Juel (uchodziła w środowisku cyganerii artystycznej za prerafaelicki typ młodopolskiej *femme fatale*),
- zainteresowania satanistyczne i demagogiczne - *Dzieci szatana*,
- wokół postaci pisarza narastała atmosfera skandalu obyczajowego, spowodowana brakiem zahamowań w życiu towarzyskim,
- demonstrowany alkoholizm, narkomania, nielegalizowanie związków erotycznych,
- samobójstwo porzuconej przyjaciółki,
- rozbite małżeństwo Kasprowiczów,
- eksponowanie w twórczości tematyki erotycznej,
- wyznawca hasła: *sztuka dla sztuki*,
- fascynacja koncepcją Nietzschego o nadczłowieku - artyście, którego nie ograniczają żadne nakazy bądź zakazy społeczne.

Co jednostkę twórczą dnia dzisiejszego wyróżnia - to poczucie wyższości nad ludźmi , poczucie, że stoi poza interesami doczesnymi gromady.

2. *Confiteor* - manifest *sztuka dla sztuki*:

- Co oznacza tytuł? (praca ze *Słownikiem wyrazów obcych – confiteor* to pierwsze słowo i nazwa modlitwy na początku mszy; przyznanie się, szczere wyznanie)
- Jakie zadania stawia artysta sztuce?
- Jakie zadania należą do artysty?
- Do jakich wartości została porównana sztuka?
- Do czego nawiązuje zestawienie artysty z kapłanem?

iii. c) Faza podsumowująca

Dyskusja podsumowująca:

Jak myślicie, co znaczy, według Przybyszewskiego, parnasistowskie hasło: *sztuka dla sztuki*?

e. 5. Bibliografia

1. Kopaliński W., *Słownik wyrazów obcych*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1994.
2. Kopciński J., *Przeszłość to dziś*, Stentor, Warszawa 2005.

3. Tomkowski J., *Słownik pisarzy polskich*, Horyzont, Warszawa 2002.

f. 6. Załączniki

i. Zadanie domowe

Wybierzcie dowolny utwór Stanisława Przybyszewskiego. Zanalizujcie go i zastanówcie się, gdzie uwidacznia się w twórczości poety filozofia Nietzschego.

g. 7. Czas trwania lekcji

45 minut

h. 8. Uwagi do scenariusza

Lekcja poświęcona analizie twórczości Stanisława Przybyszewskiego – przeznaczona dla klasy trzeciej liceum.